

Siposné dr. Kecskeméthy Klára

Stratégiai kérdések, stratégiai válaszok
(Recenzió Davutoğlu, Ahmet:
Stratégiai mélység, Törökország nemzetközi helyzete című könyvéről)

DOI 10.17047/HADTUD.2016.26.E.93

Ahmet Davutoğlu török miniszterelnök *Stratégiai mélység – Törökország nemzetközi helyzete* című könyve¹ jelent meg Magyarországon, az Antall József Tudásközpont (Tudásközpont) gondozásában. Davutoğlu könyve a Tudásközpont színvonalas kiadványai sorába illeszkedik.²

Ritkán adódik egy tudós ember életében az a lehetőség, hogy az elméletét gyakorlatban is kipróbálhassa, illetve megvalósíthassa. A török társadalomtudós, diplomata és politikus, Ahmet Davutoğlu az isztambuli Boğaziçi Egyetemen végzett közgazdaságtan és politológia alapszakon, míg a mesterszakon közigazgatást tanult. A politikatudomány és a nemzetközi kapcsolatok PhD-fokozatos. Tudósként, egyetemi tanárként kezdte pályafutását, politológiát és nemzetközi kapcsolatokat oktatott az isztambuli Marmara és Beykent egyetemeken. Jelentősebb állami pozíciókat 2003 óta töltött be: 2003 és 2009 között Recep Tayyip Erdoğan, akkori miniszterelnök főtanácsadójaként, majd 2009 és 2014 között külügyminiszterként tevékenykedett. 2014 augusztusában Törökország miniszterelnöke, és a kormányzó Igazság és Fejlődés Pártjának (Adalet ve Kalkınma Partisi – AKP) a vezetője volt egészen a közelmúltig, 2016. május 24-ig.³

*

Egy olyan állam szemszögéből mutat fel új perspektívát Ahmet Davutoğlu most megjelent kötete a nemzetközi kapcsolatok és a geopolitika 21. századi világában, amely az ezeket alakító folyamatok egyre fontosabb szereplőjévé válik.

A török külpolitikával és geostratégiával foglalkozó Davutoğlu-könyv először 15 éve 2001-ben jelent meg Törökországban, azóta több mint 100 kiadást ért meg. A Magyarországon megjelent kötetet Martonyi János, volt külügyminiszter előszava és Hóvári János, Magyarország volt ankarai nagykövetének utószava foglalja keretbe. A mű három fő részre tagolódik. Ezek: a *Fogalmi és történelmi keret*, az *Elméleti háttér: lépcsőzetes stratégia és térségi politika*, és az *Alkalmazási területek: Stratégiai eszközök és regionális politikák*.⁴

*

¹ Davutoğlu, Ahmet: *Stratégiai mélység, Törökország nemzetközi helyzete*. Budapest, Antall József Tudásközpont, 2016. 518 oldal, <http://ajtk.hu/hu/ahmet-Davutoğlu-strategiai-melyseg>

² Kiadványainak sorában Zbigniew Brzezinski: *Stratégiai vízió – Amerika és a globális hatalom válsága*, Henry Kissinger: *Világrend* és Robert Kagan: *Made in America - Avagy kitart-e az amerikai világrend?* könyveit követte.

³ A 2016. május 22-ei rendkívüli pártkongresszus Binali Yıldırım-et választotta meg pártelnöknek. Ő lett Törökország miniszterelnöke is.

⁴ Megjegyzendő, hogy a könyv tagolása kissé megnehezíti a szerző gondolatmenetének követését.

A kötet első része az alapfogalmakat és alapkérdéseket bemutató három fejezetből áll. Különösen fontos a hatalmi paramétereket és a stratégiai tervezést taglaló első fejezet (definíciók és példák), amely a könyv elméleti alapjait adja.

A hatalmi képlet és annak elemei sorában Davutoğlu a történelmet (t), a földrajzot (f), a népességet (n) és a kultúrát (k) állandó tényezőként (ÁT) jelöli meg. A gazdasági kapacitás (gk), a technológiai kapacitás (tk) és a haderő-kapacitás (hk) változó tényezők (VT). Egy adott ország erejében meghatározó fontosságú tényező a stratégia mentalitás (SM), a stratégiai tervezés (ST) és a politikai akarat (PA).⁵ Mindezek felhasználásával határozza meg a szerző egy ország erejét (E), az alábbi képlet szerint:

$$E = (\text{ÁT} + \text{VT}) \times (\text{SM} \times \text{ST} \times \text{PA})$$

Összegezve tehát egy ország erejét meghatározzák az olyan állandó tényezők, mint a történelem, a földrajzi helyzet, a népesség, azaz a demográfiai tényezők és a kultúra, valamint a változó tényezők, mint az adott ország gazdasági, technológiai kapacitása, valamint a haderő nagysága és képessége is.

Davutoğlu Törökország perspektívájából veszi górcső alá az állandó és a változó tényezőket, definiálja a nemzet, mint politikai közösség, a közösséget irányító szervezet, az állam, továbbá a politikai hatalom eloszlási területét jelentő ország fogalmát. Megjelenik a határ, mint egy politikai közösség befolyási területe is, valamint a geopolitikai övezet, geokulturális és geopolitikai határvonal, geopolitikai konfliktusövezet fogalma is. Ugyancsak a fogalmi meghatározások sorában tisztázza a könyvben gyakran előforduló térség és kölcsönhatási régió fogalmát is.

Az *állandó tényezők* azok a paraméterek, amelyekkel az országokat jellemezzük. Ezek rövid- és középtávon önmaguktól nem változnak, de az egyes tényezők súlya az országok hatalmi egyensúlyában változhat. A *változó tényezők* rövid- és középtávon megváltozhatnak, tükrözve az ország potenciálja kihasználásának kapacitását. A gazdasági források, a technológiai infrastruktúra és a katonai erő az ország hatalmi képletének változó tényezői. Ezek a külpolitikában koordinált és hatékony módon történő mozgósítása lehetővé teszi az ország súlyának növekedését a nemzetközi erőegyensúlyban.⁶

Az első rész második fejezetében a törökországi stratégiaelmélet hiányának hátterét, a harmadik fejezetében a történelmi örökség nemzetközi kapcsolatokat meghatározó bel- és külpolitikai paraméterekre gyakorolt hatását vizsgálja.

Törökország mai nemzetközi helyzetének, előnyeinek és hátrányainak meghatározása érdekében mutatja be az ország történelmi örökségének fordulópontjait. A történelmi örökség forrása az oszmán állam. Történelmi ív segítségével (I. Szulejmán birodalma, Atatürk, Török Köztársaság, II. világháború, hidegháború) értelmezi országa nemzetközi helyzetét és kapcsolatait. Különös hangsúlyt kap Atatürk „Béke az országban, béke a világban” alapelvén nyugvó békeközpontú, idealista nemzetközi kapcsolatok leírása, valamint a hidegháború idején a szovjet fenyegetés és a nyugati biztonsági ernyő szerepének hangsúlyozása. *„Törökország a hidegháborús időszak folyamán a nemzetközi helyzet helyett inkább a határok menti biztonsággal törődő külpolitikát és katonai*

⁵ Davutoğlu, Ahmet: Stratégiai mélység, Törökország nemzetközi helyzete. Budapest, Antall József Tudásközpont, 2016. 33. oldal

⁶ Davutoğlu i. m. 38. oldal

*stratégiát alakított ki, és a nemzetközi helyzetet e biztonsági felfogás szűk metszetében igyekezett értelmezni*⁷ – írja a szerző.

A nemzetközi rendszerbeli helyük, stratégiai és taktikai műveleti képességeik szerint a szerző négy kategóriába sorolja az országokat. Azok sorában megkülönböztet szuperhatalmakat, nagyhatalmakat, regionális hatalmakat és kis hatalmakat. Véleménye szerint a szuperhatalom stratégiai tervezését és ennek taktikai vetületeit csak egy másik szuperhatalom paramétereivel lehet korlátozni. A nagyhatalmaknak ezzel szemben a stratégiai tervezés során szem előtt kell tartaniuk a szuperhatalmak taktikai lépéseit. A regionális hatalmaknak mind a szuperhatalmak, mind a nagyhatalmak paramétereit figyelembe kell venniük a politikájuk alakítása során. A kis hatalmak vagy regionális hatalmak taktikai rugalmassága csak a szuper- és nagyhatalmak stratégiai tervezéseinek ütközései által biztosított szűk területen érvényesülhet. Véleménye szerint ebben a sémában, ahogy elmozdulunk a kis hatalmak irányába, szintről szintre fokozatosan csökken a stratégiai tervezésben az önálló döntési képesség, és egyre rugalmatlanabbá válnak a taktikai lépések.

Törökországot regionális hatalomként jellemzi, amely a regionális befolyási területén alkalmazkodni volt kénytelen a szuperhatalom politikájához. Ha azonban nem alkalmazkodtak, a rendszer „megbüntette” őket. Erre tipikus példaként említi a ciprusi kérdésben alkalmazott embargót.

A Szovjetunió szétesése és a szocialista blokk összeomlása radikális változásokat indított el, átrendeződtek a hatalmi viszonyok. A harmadik fejezet végkövetkeztetése Davutoğlu szerint az, hogy Törökország a 21. században akkor tudja megerősíteni nemzetközi helyzetét, ha a történelmi tapasztalatát, a geopolitikai és geoökonómiai lehetőségeit „... egy hatékony és időtálló belpolitikai megújulással” egyesíti”.⁸

*

A stratégiai analízis elméleti hátterét bemutató második rész négy fejezetből áll. Az első fejezetben a földrajzi mélység megértését és értelmezését lehetővé tevő fő fogalmi és elméleti eszközöket nyújtja át az olvasónak a szerző a jelenlegi geopolitika modell kritikus nézőponttal készített összegzésére támaszkodva. Foglalkozik a térfelfogás, a földrajzi definíciók és a térképek/térképi ábrázolás kapcsolatrendszerével. „A térképek valódi történetet mesélnek el” – írta Fernand Braudel *A civilizációk története című munkájában*.⁹ Olyan klasszikusokat említi Davutoğlu a könyvében, mint Homérosz, Anaximandrosz, Koszmasz Indikopleusztész, Belhi, Mahmud Kaşgari, Piri reisz, ezekhez kapcsolódóan pedig a görög, a római, a keresztény, valamint az oszmán térfelfogáshoz és földrajzi érzékeléshez kapcsolódó kiemelkedő térképeket. Ennek fényében ébred hiányérzetünk, mert a könyvben egyetlen áttekinthető vagy regionális léptékű térkép sem szerepel, amely segítségével áttekinthetnénk Törökország helyét és szerepét.

A szerző kitér a globális geopolitikai és geostratégiai teoretikusok és elméletek fejlődésére is, hiszen a szárazföldi, a tengeri és légi geopolitika tanulmányozása, a globális politikai és katonai stratégiák kidolgozási folyamatának megértése nélkülözhetetlen ahhoz, hogy megértsük Törökország földrajzi környezetének jelentőségét. Megemlíti Friedrich Ratzel, Rudolf Kjellén, Halford Mackinder, Karl

⁷ Davutoğlu i. m. 80. oldal

⁸ Davutoğlu i. m. 84. oldal

⁹ Braudel, Fernand: *A History of Civilizations*. New York, Penguin, 1993. 55. oldal

Haushofer, Nicholas J. Spykman, Alfred Thayer Mahan, Alexander P. de Seversky geopolitikusok tevékenységét.

A fejezetben elemzi és értékeli a hidegháború után kialakult geopolitikai vákuumterületeket. „Az eurázsiai szárazföldi hatalom felbomlása és a hátsó vonalak felé való visszahúzódása a kiürülő területekkel a szomszédos régiók hatalmai és a régió belüli kis hatalmi központok számára komoly műveleti terület keletkezett.”¹⁰ E helyzetben az Egyesült Államok a vákuumot kitöltő stratégiai monopóliummal rendelkező hatalomként jelent meg.

A bipoláris renden alapuló hidegháborús erőegyensúly eltűnése a kelet-nyugati irányú peremterületi övezet észak és déli átjáróin és összekötő útjain széles geopolitikai és geoökonómiai vákuumterületet szült. Ebben a helyzetben Törökország geopolitikai szerepét újra kellett értékelni, a régi status quo megőrzésére irányuló stratégiától el kellett vonatkoztatni, ami a világra nyitás és a regionális befolyás globális befolyássá alakítását jelentette. Az új külpolitikai stratégiában a hatalmi központokkal való kapcsolatok újbóli rendezését, valamint a hosszú távú kulturális, gazdasági és politikai kapcsolatok segítségével megerősített „hátszág” kialakítását jelenti Davutoğlu szerint.

(**Jelmagyarázat:** A térképen

- a narancssárga szín a „környező szárazföldi”,
- a zöld a „környező tengeri”,
- a pontozott vonal a „környező kontinentális” térséget jelöli.)

1. ábra

Törökország stratégiai mélysége Davutoğlu elgondolása alapján

(Forrás: Osmanlı varisi Türkiye hâlâ siyasi bir merkez.

<http://www.milliyet.com.tr/osmanli-varisi-turkiye-hala-siyasi-gundem-1929614/?qnhvxlndqaynza>
Megnyitva 2016. június 4.)

Amint az ábrából is kitűnik, három fontos geopolitikai befolyási területet emel ki a szerző. Ezek a következők:

1. a „környező szárazföldi” térség (a Balkán, a Közel-Kelet, a Kaukázus);

¹⁰ Davutoğlu i. m. 111. oldal

2. a „környező tengeri” térség (a Fekete-tenger, az Adriai-tenger, a Földközi-tenger keleti medencéje, a Vörös-tenger, a Perzsa-öböl és a Kaszpi-tenger);
3. a „környező kontinentális” térségek (Európa, Észak-Afrika, Dél-Ázsia, Közép- és Kelet-Ázsia).

Az alapokat követő három fejezetben a szerző Törökország környező szárazföldi, tengeri és kontinentális térségeinek jellemzőit, a hidegháború utáni konjunktúra által e térségekhez kapcsolt új stratégiai értelmeket, és mindennek a török külpolitikára gyakorolt hatásait elemzi. Az elemzés keretében meghatározza a felsorolt térségek közötti szisztematikus és következetes stratégiai fejlődés főbb tényezőit.

A „környező szárazföldi” térséghez a Balkán, a Közel-Kelet és a Kaukázus tartozik. Törökország mind történelmi öröksége, mind földrajzi fekvése és helyzete miatt e környező térség elválaszthatatlan része, az ebben a térségben zajló események és fejlődések hatással vannak a külpolitikájára.

A Balkán a 20. század folyamán a nemzetközi kapcsolatok egyik fő válságterülete volt. Itt kezdődött el egy kilőtt golyóval Nagy Háború és a hidegháború után is a legtöbb konfliktus ebben a régióban jelentkezett. A Balkán-politika legfontosabb eleme a térségben élő muszlim többségi és kisebbségi lakosság megerősítése és biztonsági védőernyő alá vonása. A politikai dimenzióon kívül a gazdaság alapját képező közlekedési útvonalaknak (szárazföldi, vízi, tengeri) meghatározó fontossága van (Isztambul–Duna; Isztambul–Adriai-tenger vonalak).

Törökország legfontosabb stratégiai szövetségese a Kaukázusban Azerbajdzsán. A Kaukázus, a Fekete-tenger, valamint a Duna vízi útja miatt mind a Balkán, mind a tengerszorosok az általános Eurázsia-stratégia legfontosabb oszlopai.

Davutoğlu szerint a „Közel-Kelet” és a „Közép-Kelet” nem objektív földrajzi, hanem Európa-központú, szubjektív, geokulturálisan elválasztó fogalmak.¹¹ Megítélése szerint a politikai határok és a valós geopolitikai határok közötti eltérés a fő oka a közel-keleti határviszályoknak, a történelmi tézisekkel támogatott ellentétes igényeknek, a régióon kívüli összeütközési területek kialakulásának, és a változó intenzitású konfliktusoknak. Törökországnak újra és gyökeresen át kell értékelnie a területhez kötődő kapcsolatait.

Az Európai Unióhoz (EU) fűződő terhes kapcsolati háló, elkerülhetetlenné teszi egy a Közel-Keletre irányuló átfogó régiós stratégiai kidolgozását, mert az Európától és a Közel-Kelettől egyaránt elszakadó Törökország nem lehet sikeres sem a regionális, sem a kontinentális politikában.

Érdekesek a „környező tengeri” térséggel foglalkozó fejezet megállapításai. A szerző kritikusan fogalmazza meg, hogy országa nem tudott hosszú távú és koordinált tengeri és vízi utakra vonatkozó stratégiát kidolgozni. Az Anatólia–Balkán tengelyen elhelyezkedő ország csak akkor lehet valós értelemben erős, ha a tengelyt körülvevő tengerek és vízi utak felett hatalmat gyakorol. Bár Törökország kézen tartja az Oroszország számára stratégiaileg fontos tengerszorosokat, viszont az égei-tengeri szigetek birtoklása miatt Görögországnak ugyanolyan előnye van vele szemben.

Értékeli a hidegháborús korszak tengeri stratégiáját, valamint a hidegháború utáni korszak új tengeri stratégiáját, a fekete-tengeri térséget és a kapcsolódó vízi

¹¹ Davutoğlu i. m. 121. oldal

utakat, a tengerszorosokat és birtoklásuk történeti áttekintését az 1453–1484 között zajló hódításoktól napjainkig.

Munkájában megemlíti a világ legfontosabb tengerszorosait és csatornáit is (Szuezi-csatorna, Bab-el-Mandeb, Hormuzi-szoros, Gibraltári-szoros, Malakka-szoros, Szunda és Lombok átjárók, Panama-csatorna), de – megítélése szerint – valamennyi közül a „... mind észak-déli, mind a kelet-nyugati irányban központi helyzetben található, globális és regionális egyensúlyi viszonyokat meghatározó fő geopolitikai, geoökonómiai és geokulturális vonalak metszéspontjában elhelyezkedő Boszporusz és Dardanellák egyedülállóan fontos helyet foglalnak el.”¹² Egyetlen átjárónak sincs olyan földrajzi és történelmi háttere szerinte, mint a Boszporusz és Dardanelláknak.

A tengeri stratégiai taglalásánál megkerülhetetlen a Földközi-tenger keleti medencéje, az Égei-tenger és Ciprus kérdése, amelyet Törökország stratégiai gordiuszi csomójának nevez. A sziget két szempontból fontos országának: az ottani muszlim lakosság miatt és a sziget földrajzi helyzetének regionális és globális geostratégiai jelentősége miatt.

Országá regionális és globális befolyása szempontjából fontos térség a Perzsa-öböl, amely a Vörös-tengeren át a Földközi-tengerhez, a Hormuzi-szoroson keresztül az Indiai-óceánhoz kapcsolódik. A Kaszpi-tenger Törökország számára a Közép-Ázsiára nyitás kulcsfontosságú tengeri térsége.

A negyedik fejezet a „környező kontinentális” térségekkel, Európával, Észak-Afrikával, Dél-Ázsiával, Közép-és Kelet-Ázsiával foglalkozik.

*

A harmadik rész öt fejezetből áll. A fentiekben vázolt elméleti keretet a külpolitika területeire alkalmazza.

Az első fejezetben Törökország stratégiai kapcsolatait és külpolitikai eszközeit veszi sorra. A hidegháború befejeződésének mind a globális, mind a regionális egyensúlyi viszonyokra gyakorolt hatásai nagymértékben megváltoztatták Törökország közeli szárazföldi és kontinentális térségeinek stratégiai jellegét.

Itt emlékeztet a szerző arra, hogy a szigetkontinens méretű USA a NATO, a CENTO és a SEATO létrehozásával az eurázsiai kontinens központi hatalmát a Szovjetuniót bekerítve akarta ellenőrzés alatt tartani. Értékeli a NATO alapításának 50. évfordulóját,¹³ és a hidegháború utáni második stratégiai koncepcióját (1999. Washington). A NATO globális stratégiai elképzelései, az USA-hoz és Európához fűződő, valamint Oroszországhoz az eurázsiai egyensúlyi viszonyok miatti kapcsolatait, valamint Kelet-Európa és a Balkán régió a bővítési tervek miatt Törökország szempontjából kiemelkedő fontosságú.

Megemlíti az Európai Biztonsági és Együttműködési Szervezetet (Organization for Security and Co-operation in Europe – OSCE),¹⁴ amelynek megalakulása óta tagja az ország, valamint az afroázsiai geopolitikai és geokulturális befolyási övezet szempontjából meghatározó fontosságú Iszlám Konferencia Szervezetét (OIC)¹⁵ is. Leírja az „iszlám világ” fogalom határait, sajátosságait és a változásának a folyamatát, országa és az iszlám világ kapcsolatát. Taglalja a

¹² Davutoğlu i. m. 155. oldal

¹³ Davutoğlu könyve 2001-ben jelent meg. (A szerző megjegyzése)

¹⁴ A szervezet hivatalos honlapját lásd <http://www.osce.org/> (Megnyitva 2016. június 4.)

¹⁵ A szervezet hivatalos honlapját lásd <http://www.oic-oci.org/oicv3/home/?lan=en> (Megnyitva 2016. június 4.)

Gazdasági Együttműködés Szervezete (Economic Cooperation Organization – ECO)¹⁶ nemzetközi szervezetet, amelynek tíz ázsiai tagja¹⁷ van. Törökország – Irán és Pakisztán mellett – a szervezet alapító tagja, amely Közép-, Nyugat- és Dél-Ázsia stratégiai legfontosabb területét fogja össze. Természetesen kitér a Fekete-tengeri Gazdasági Együttműködésre is (Black Sea Economic Cooperation – BSEC),¹⁸ amely a Fekete-tenger partvidékén és a környezetükben fekvő államok fóruma. Célja: gazdasági együttműködés megerősítésével a béke és a stabilitás megszilárdítása a régióban.

A G-20 – Davutoğlu értékelése szerint – Törökország számára lehetőség, mert „... gazdasági területen az Észak–Dél, kulturális téren a Kelet–Nyugat képletekben híd szerepet tölt be...”.¹⁹

A következő négy fejezetben sorra értékeli a Balkán, a Közel-Kelet, Közép-Ázsia és az Európai Unió politikáját, és a lehetséges fejlődési tendenciák tükrében a szükségesnek ítélt külpolitikai alapokat a történelmi és földrajzi elemzésekre támaszkodó stratégiai mélység fogalma révén megközelítve mutatja be. Megkerülhetetlen a Balkán és a történelmi oszmán örökség összekapcsolása, a bosnyákok, az albánok sorsa, és Koszovó.

Ismerteti a Közel-Kelet földrajzi, geopolitikai, történelmi, geokulturális és geoökonómiai faktorait, a kőolaj és a víz stratégiai fontosságát, Amerika, az európai és ázsiai hatalmak és a Közel-Kelet viszonyát. Fontos a Közel-Kelet geopolitikájában az Egyiptom–Törökország–Irán közötti földrajzi és történelmi egyensúly mechanizmusa, mint regionális háromszög, valamint a régió belüli egyensúlyi viszonyok belső és külső stratégiai háromszögei. Az ún. „érzékeny és problémás” kapcsolatok értékelését (Szíria, Irak, Izrael, Irán) és kérdéseket (kurdok) sem kerüli meg a szerző.

Értékeli Közép-Ázsia helyét Törökország külpolitikájában, a térség nemzetközi helyzetét befolyásoló földrajzi, geopolitikai, történelmi, geokulturális, demográfiai és geoökonómiai tényezőket, és más globális és regionális hatalmak, elsősorban Amerika, Oroszország és Kína térségbeli politikáinak fejlődését. Áttekinti az EU és Törökország több évtizedes bonyolult, akadályokkal teli történetét, a diplomáciai, politikai, gazdasági, társadalmi és jog elemzése síkján. Megfogalmazza, hogy „... az európai vezetők és az értelmiség többsége Törökországot kulturális tekintetben az iszlámpözpontú Kelet, gazdasági és politikai tekintetben pedig a Dél meghosszabbításaként látja”.²⁰ Országát nem szakadhat el Európától sem földrajzilag, sem történelmileg, de újraértékelt külpolitikai stratégia szükséges, amely racionális, rugalmas és hosszú távú perspektívát jelent.

* * *

Könyve első felében a Davutoğlu bemutatja, hogy Törökország fontos földrajzi területek metszéspontjában helyezkedik el, ami jelentős geopolitikai, geoökonómiai és geokulturális jelentőséggel ruhazza fel az országát. Ezután Törökország

¹⁶ A szervezet hivatalos honlapját lásd <http://www.ecosecretariat.org/in2.htm> (Megnyitva 2016. június 4.)

¹⁷ Afganisztán, Azerbajdzsán, Irán, Kazahsztán, Kirgizisztán, Pakisztán, Tádzsikisztán, Törökország, Türkmenisztán és Üzbegisztán

¹⁸ A szervezet hivatalos honlapját lásd <http://www.bsec-organization.org/Pages/homepage.aspx> (Megnyitva 2016. június 4.)

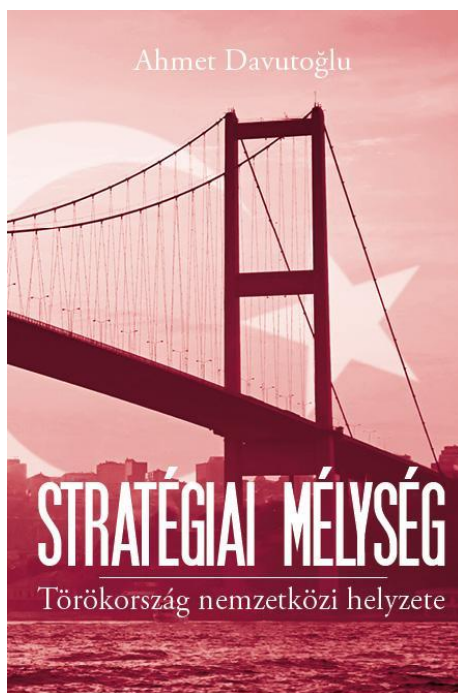
¹⁹ Davutoğlu i. m. 266. oldal

²⁰ Davutoğlu i. m. 482. oldal

helyzetének és szerepének újragondolását javasolja a hidegháború utáni, valamint a 21. századi változások tükrében.

A könyv második felében részletesen taglalja a javasolt új stratégia gyakorlati hatásait, górcső alá veszi Törökország nemzetközi környezetének államait, beleértve napjaink legfontosabb konfliktusteréseit és válságövezeteit is.

A magyar nyelven olvasható könyv a sajátos török szempontrendszer és megközelítést mutatja be. A címlapon nem véletlenül szerepel a szimbolikus jelentőségű isztambuli Első Boszporusz-híd (Boğaziçi Köprüsü), a város európai és ázsiai felét összekötő függőhíd a Boszporusz fölött.

2. ábra

Ahmet Davutoğlu: Stratégiai mélység, Törökország nemzetközi helyzete című könyvének borítóképe

Davutoğlu Stratégiai mélység című könyve olyan összefoglaló, amit a nemzetközi kapcsolatok és a geopolitika iránt érdeklődő olvasók érdeklődéssel és haszonnal forgathatnak. A könyv olyan kérdésekre ad választ, hogy honnan indult, hol van és hová tart Törökország. Egy olyan ország, amely területe 780 580 km², lakossága 78,2 millió fő,²¹ ahol felértékelődtek a történelmi és kulturális gyökerek. Ahol – építkezve az oszmán birodalmi múltból – fontossá vált a kulturális kapcsolatok átalakítása, a nemzetközi és külpolitika újragondolása, a regionális török befolyás előtérbe helyezése, valamint a szomszédos országokkal, széles geopolitikai alapokon történő kapcsolatteremtés.²²

Mitől sajátosan török mű ez? Attól, hogy Törökország van a központban. Törökország nemzetközi környezete jelentősen megváltozott a könyv eredeti kiadása óta eltelt 15 évben, de Törökország szerepe is felértékelődött a napjainkban is

²¹ World Population Data Sheet 2015 adatai alapján. http://www.prb.org/pdf15/2015-world-population-data-sheet_eng.pdf (Megnyitva 2016. június 4.)

²² Ez gazdasági és kulturális befektetés is egyben. Álláspontja szerint egy területet elveszíthetett Törökország a történelmi múltja során, de a kapcsolat nem szakadhat meg vele.

drámáin változó régióban, ezért meghatározó szereplő ma az átalakuló Közel-Keleten.

A stratégiai kérdések stratégiai válaszokat igényelnek. Ezekre igyekszik válaszokat adni Davutoğlu Stratégiai mélység című könyve, amely a modern török külpolitikai és geopolitikai gondolkodás szimbolikus jelentőségű műve, és amely egyfelől filozófiai jellegű írás, másfelől Törökország számára fontos stratégiai iránymutatásokat tartalmazó munka.